

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (šestého senátu)

20. října 2022 *

„Řízení o předběžné otázce – Sociální politika – Rovné zacházení v zaměstnání a povolání – Směrnice 2000/78/ES – Článek 2 odstavce 1 a 2 – Zákaz diskriminace na základě věku – Vnitrostátní právní úprava, jejímž důsledkem je, že plat, který pobírají někteří soudci, je vyšší než plat jiných soudců stejného zařazení, kteří vykonávají stejné funkce – Článek 1 – Předmět – Taxativní povaha uvedených diskriminací“

Ve věci C-301/21,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Curtea de Apel Oradea (Odvolací soud ve Velkém Varadínu, Rumunsko) ze dne 12. dubna 2021, došlým Soudnímu dvoru dne 11. května 2021, v řízení

Curtea de Apel Alba Iulia a další

proti

YF a další,

za přítomnosti:

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării,

Tribunalul Cluj,

SOUDNÍ DVŮR (šestý senát),

ve složení A. Arabadžev (zpravodaj), předseda prvního senátu vykonávající funkci předsedy šestého senátu, A. Kumin a I. Ziemele, soudci,

generální advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za rumunskou vládu E. Gane, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s A. Wellman, poradkyní,

* Jednací jazyk: rumunština.

- za Irsko M. Browne, A. Joycem a J. Quaney, jako zmocněnci, ve spolupráci s D. Fennellym, BL,
- za Evropskou komisi M. Carpus Carceou a D. Martinem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 1, čl. 2 odstavců 1 a 2, čl. 3 odst. 1 písm. c) poslední věty a čl. 9 odst. 1 směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání (Úř. věst. 2000, L 303, s. 16; Zvl. vyd. 05/04, s. 79), a výkladu čl. 47 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi YF a dalšími, sedmi rumunskými soudci (dále jen „dotčení soudci“) a Curtea de Apel Alba Iulia (Odvolací soud v Karlovském Bělehradě, Rumunsko), jakož i čtyřmi dalšími rumunskými soudy jakožto zaměstnavateli těchto soudců (dále jen „dotčené soudy“) ohledně návrhu podaného z důvodu údajné diskriminace v oblasti zaměstnání a směřujícího k tomu, aby těmto soudům bylo uloženo vyplatit dotčeným soudcům náhradu ve výši rozdílu mezi jejich skutečně pobíraným platem a platem, který by měli pobírat v souladu s vnitrostátním nařízením, které se na ně podle jejich názoru vztahuje.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Podle článku 1 je účelem směrnice 2000/78 „stanovit obecný rámec pro boj s diskriminací na základě náboženského vyznání či víry, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace v zaměstnání a povolání, s cílem zavést v členských státech zásadu rovného zacházení“.
- 4 Článek 2 odstavce 1 a 2 této směrnice stanoví:

„1. Pro účely této směrnice se ‚zásadou rovného zacházení‘ rozumí neexistence jakékoli přímé nebo nepřímé diskriminace na jakémkoli základě uvedeném v článku 1.

2. Pro účely odstavce 1 se

- a) ‚přímou diskriminací‘ rozumí, pokud se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci na základě jednoho z důvodů uvedených v článku 1;
- b) ‚nepřímou diskriminací‘ rozumí, pokud by v důsledku zdánlivě neutrálního ustanovení, kritéria nebo zvyklosti byla osoba určitého náboženského vyznání nebo víry, určitého zdravotního postižení, určitého věku nebo určité sexuální orientace v porovnání s jinými osobami znevýhodněna, ledaže

- i) takové ustanovení, kritérium nebo praxe jsou objektivně odůvodněny legitimním cílem a prostředky k dosažení uvedeného cíle jsou přiměřené a nezbytné, nebo
- ii) v případě osob s určitým zdravotním postižením jsou zaměstnavatel nebo kterákoli osoba či organizace, na které se tato směrnice vztahuje, povinny podle vnitrostátních právních předpisů učinit vhodná opatření v souladu se zásadami uvedenými v článku 5 za účelem odstranění nevýhod vyplývajících z takového ustanovení, kritéria nebo praxe.“

5 Článek 3 odst. 1 písm. c) uvedené směrnice stanoví:

„V rámci pravomocí svěřených Společenství se tato směrnice vztahuje na všechny osoby ve veřejném i soukromém sektoru, včetně veřejných subjektů, pokud jde o

[...]

c) podmínky zaměstnání a pracovní podmínky včetně podmínek propouštění a odměňování“.

6 Článek 9 odst. 1 téže směrnice zní následovně:

„Členské státy zajišťují, aby soudní nebo správní řízení, včetně, považují-li to za vhodné, dohodovacích řízení, směřující k dodržování povinností podle této směrnice byla dostupná všem osobám, které se cítí poškozeny nedodržováním zásady rovného zacházení, i když vztahy, ve kterých mělo dojít k diskriminaci, již skončily.“

Rumunské právo

OG č. 137/2000

7 Podle čl. 1 odst. 2 písm. a) Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tututor formelor de discriminare (nařízení vlády č. 137/2000 o předcházení všem formám diskriminace a jejich potlačování) ze dne 31. srpna 2000 (*Monitorul Oficial al României*, část I, č. 166 ze dne 7. března 2014), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „OG č. 137/2000“), je zaručena zásada rovnosti občanů, jakož i zásada zákazu výsad a diskriminace, zejména při výkonu práva na rovné zacházení před vnitrostátními soudy a před jakýmkoli jinými soudními orgány.

8 Článek 2 odstavce 1 až 3 OG č. 137/2000 stanoví:

„1. Pro účely tohoto nařízení se diskriminací rozumí jakékoli rozlišování, vyloučení, omezení nebo upřednostnění z důvodu rasy, národnosti, etnické příslušnosti, jazyka, náboženství, sociální příslušnosti, přesvědčení, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, dlouhodobé nepřenosné choroby, seropozitivity na virus lidské imunitní nedostatečnosti (HIV), příslušnosti ke znevýhodněné skupině, jakož i jakéhokoli jiného kritéria, jehož cílem nebo účinkem je omezení nebo vyloučení přiznání, užívání nebo výkonu lidských práv a základních svobod nebo práv zákonem přiznaných v oblasti politické, hospodářské, sociální a kulturní anebo v jakémkoliv jiné oblasti veřejného života za rovných podmínek.

2. Ustanovení, které diskriminuje osoby na některém ze základů uvedených v odstavci 1, se považuje za diskriminační ve smyslu tohoto nařízení.

3. Podle tohoto nařízení jsou zdánlivě neutrální ustanovení, kritéria nebo zvyklosti, které znevýhodňují určité osoby na základě kritérií stanovených v odstavci 1 v porovnání s jinými osobami, diskriminační, ledaže jsou tato ustanovení, kritéria nebo zvyklosti objektivně odůvodněny legitimním cílem a metody pro jeho dosažení jsou přiměřené a nezbytné.“

9 Článek 5 OG č. 137/2000 upřesňuje, že rozdílné zacházení na základě vlastnosti související s kritérii uvedenými v čl. 2 odst. 1 tohoto nařízení nepředstavuje diskriminaci, pokud z povahy profesních činností nebo z kontextu, ve kterém probíhají, představuje taková vlastnost skutečný a určující profesní požadavek, je-li cíl legitimní a požadavek přiměřený.

10 Článek 27 odstavce 1 a 2 1 OG č. 137/2000 stanoví:

„1. Každý, kdo se cítí být obětí diskriminace, se může na základě obecné právní úpravy u soudu domáhat náhrady způsobené újmy a navrácení do stavu předcházejícího diskriminačnímu jednání, nebo zneplatnění stavu vyplývajícího z diskriminačního jednání. [...]

2. Lhůta pro podání žaloby činí tři roky ode dne, kdy nastaly skutkové okolnosti, nebo ode dne, kdy se o nich dotyčná osoba mohla dozvědět.“

OG č. 27/2006

11 Článek 2 Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006 privind salarizarea și alte drepturi ale judecătorilor, procurorilor și altor categorii de personal din sistemul justiției (mimořádné nařízení vlády č. 27/2006 o odměňování a ostatních právech soudců, státních zástupců a dalších kategorií zaměstnanců soudnictví) ze dne 29. března 2006 (*Monitorul Oficial al României*, část I, č. 314 ze dne 7. dubna 2006), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „OUG č. 27/2006“), zní takto:

„Odměňování a další práva soudců, státních zástupců, zaměstnanců, kteří jsou jim postaveni na roveň, a asistentů soudců, jsou určovány s přihlédnutím k místu a úloze soudnictví v právním státě, odpovědnosti, složitosti a riziku povinností a k neslučitelnosti a zákazům stanoveným zákonem pro tyto kategorie zaměstnanců.“

12 Článek 3 OUG č. 27/2006 stanoví, že soudci, státní zástupci, asistenti soudců, jakož i zaměstnávání příslušníci právnických povolání, kteří jsou postaveni na roveň soudcům a státním zástupcům, mají za vykonávanou činnost nárok na hrubý měsíční příplatek za vedení, který se stanoví podle úrovně soudů nebo státních zastupitelství, zastávaných funkcí a odpracovaných let v soudnictví na základě „odvětvové referenční hodnoty“ a multiplikačních koeficientů uvedených v příloze, která je nedílnou součástí tohoto mimořádného nařízení.

13 V souladu s článkem 11 OUG č. 27/2006 jsou státní zástupci Národního ředitelství pro boj proti korupci a státní zástupci Ředitelství pro vyšetřování organizovaného zločinu a teroristických trestných činů odměňováni v souladu s tím, co je stanoveno v bodech 6 až 13 části A přílohy tohoto mimořádného nařízení, s ohledem na funkce, které zastávají nebo které se považují za jimi zastávané na základě zákona.

14 Podle článku 40 OUG č. 27/2006 se jeho ustanovení použijí od měsíce dubna 2006.

- 15 Část A přílohy OUG č. 27/2006, nadepsaná „Multiplikační koeficienty“, obsahuje bod 13, který upřesňuje, že multiplikační koeficient 19,00 odpovídá funkci „státního zástupce“ ve státním zastupitelství při Înalta Curte de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační a soudní dvůr, Rumunsko). Tentýž koeficient je kromě toho v bodě 14 části A této přílohy stanoven pro funkci „předsedy, nejvyššího státního zástupce“ odvolacích soudů a státních zastupitelství při odvolacích soudech.

OG č. 10/2007

- 16 Článek 1 Ordonanța Guvernului nr. 10/2007 privind creșterile salariale ce se vor acorda în anul 2007 personalului bugetar și personalului salarizat potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2000 privind sistemul de stabilire a salariilor de bază pentru personalul contractual din sectorul bugetar și personalului salarizat potrivit anexelor nr. II și III la Legea nr. 154/1998 privind sistemul de stabilire a salariilor de bază în sectorul bugetar și a indemnizațiilor pentru persoane care ocupă funcții de demnitate publică (nařízení vlády č. 10/2007 o zvýšení odměn, které má být v roce 2007 přiznáno zaměstnancům v rozpočtové a příspěvkové sféře v souladu s mimořádným nařízením vlády č. 24/2000 o systému stanovení základních platů pro zaměstnance v rozpočtové a příspěvkové sféře na základě příloh II a III zákona č. 154/1998 o systému stanovení základních platů v rozpočtové sféře a náhrad pro veřejné činitele), ze dne 31. ledna 2007 (*Monitorul Oficial al României*, část I, č. 80 ze dne 1. února 2007), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „OG č. 10/2007“), stanoví:

„V roce 2007 došlo ke zvýšení základních platů smluvních zaměstnanců v rozpočtovém odvětví [...]:

- a) o 5 % od 1. ledna 2007 ve srovnání s prosincem 2006;
- b) o 2 % od 1. dubna 2007 ve srovnání s tarifem v březnu 2007;
- c) o 11 % od 1. října 2007 ve srovnání s tarifem v září 2007.“

Rámcový zákon č. 330/2009

- 17 Článek 1 odstavce 1 a 2 Legea-cadru nr. 330/2009 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice (rámcový zákon č. 330/2009 o jednotném systému odměňování zaměstnanců placených z veřejných prostředků) ze dne 5. listopadu 2009 (*Monitorul Oficial al României*, část I, č. 762 ze dne 9. listopadu 2009), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „rámcový zákon č. 330/2009“), nabyl účinnosti dne 1. ledna 2010. Toto ustanovení stanoví:

„1. Účelem tohoto zákona je upravit provádění jednotného systému odměňování zaměstnanců v rozpočtové sféře placených ze souhrnného konsolidovaného státního rozpočtu.

2. Ode dne nabytí účinnosti celého tohoto zákona nebo jeho části jsou a nadále zůstávají právy zaměstnanců uvedenými v odstavci 1 výlučně práva stanovená tímto zákonem. [...]“

- 18 Z článku 2 tohoto rámcového zákona vyplývá, že jeho ustanovení se vztahují na zaměstnance orgánů a veřejných institucí, mezi nimiž je výslovně uvedeno soudnictví.

19 V souladu s čl. 12 odst. 1 uvedeného rámcového zákona jsou klasifikační koeficienty, na jejichž základě se stanoví měsíční příplatky za vedení, odměny a další nároky specifické pro jednotlivé oblasti činnosti, uvedeny v přílohách téhož rámcového zákona. Podle čl. 12 odst. 2 rámcového zákona č. 330/2009 výše klasifikačního koeficientu 1,00 pro rok 2010 činila 705 rumunských lei (RON) (přibližně 143,15 eura) a zvýšení klasifikačního koeficientu 1,00 po roce 2010 bylo podmíněno snížením počtu zaměstnanců, nezbytným k dosažení ročních cílů pro podíl výdajů na zaměstnance na hrubém domácím produktu (HDP) stanovených v článku 5 tohoto rámcového zákona, aby bylo v roce 2015 dosaženo úrovně klasifikačního koeficientu 1,00 ve výši 1 110 RON (přibližně 225,39 eura). Kromě toho čl. 12 odst. 3 uvedeného rámcového zákona stanoví, že pro rok 2010 se měsíční příplatky za vedení stanoví v souladu s čl. 30 odst. 5 téhož rámcového zákona bez použití koeficientů stanovených v jeho přílohách.

20 Článek 30 odst. 5 rámcového zákona č. 330/2009 zní následovně:

„V roce 2010 bude zaměstnancům ve funkci ke dni 31. prosince 2009 ponechán jejich plat bez dopadu opatření na snížení nákladů na zaměstnance z prosince 2009 následujícím způsobem:

- a) [...] měsíčním příplatkem za vedení bude [...] ten, který odpovídá funkcím za prosinec 2009, k nimž se připočítají příplatky v souladu s přílohami tohoto zákona;
- b) příplatky stanovené v přílohách tohoto zákona, které nejsou součástí [...] měsíčního příplatku za vedení, se poskytují ve výši rovnající se částce vypočítané za prosinec 2009.“

Zákoník práce

21 Článek 5 Legea nr. 53/2003 privind Codul muncii (zákon č. 53/2003 o zákoníku práce) ze dne 24. ledna 2003 (*Monitorul Oficial al României*, část I, č. 72 ze dne 5. února 2003), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „zákoník práce“), stanoví:

„1. Pracovní vztahy se řídí zásadou rovného zacházení ve vztahu ke všem zaměstnancům a zaměstnavatelům.

2. Zakazuje se jakákoli přímá nebo nepřímá diskriminace zaměstnance na základě pohlaví, sexuální orientace, genetických znaků, věku, národní příslušnosti, rasy, barvy pleti, etnického původu, náboženského vyznání, politické volby, společenského původu, zdravotního postižení, rodinného stavu nebo odpovědnosti, členství nebo činnosti v odborech.

3. Přímou diskriminací se rozumí jednání a případy vyloučení, odlišnosti, omezení nebo přednost na základě jednoho nebo více kritérií stanovených v odstavci 2, jejichž účelem nebo důsledkem je nepříznání, omezení nebo vyloučení uznání, využívání nebo výkonu práv stanovených pracovněprávními předpisy.

4. Nepřímou diskriminací se rozumí jednání a skutkové okolnosti, které jsou zdánlivě založeny na jiných kritériích, než jsou kritéria uvedená v odstavci 2, ale vyvolávají účinky přímé diskriminace.“

- 22 Podle čl. 268 odst. 1 písm. c) zákoníku práce mohou být návrhy na vyřešení pracovněprávního sporu podány ve lhůtě tří let ode dne vzniku práva na podání žaloby, pokud je předmětem individuálního pracovněprávního sporu úhrada nesplacených mzdových pohledávek nebo náhrady škody zaměstnanci, jakož i v případě majetkové odpovědnosti zaměstnanců vůči zaměstnavateli.

Zákon o sociálním dialogu

- 23 Článek 211 Legea nr. 62/2011, dialogului social (zákon č. 62/2011 o sociálním dialogu), ze dne 10. května 2011 (znovu zveřejněno v *Monitorul Oficial al României*, část I, č. 625 ze dne 31. srpna 2012), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „zákon o sociálním dialogu“), stanoví:

„Žaloby mohou podat ti, jejichž práva byla porušena, následujícím způsobem:

[...]

c) zaplacení náhrady škody a úroků za způsobenou škodu a vydání bezdůvodného obohacení lze požadovat ve lhůtě tří let od vzniku škody.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 24 Od roku 2006 do roku 2009 většina jmenovaných soudců v Rumunsku (dále jen „služebně starší soudci“) obdržela soudní rozhodnutí, která jim přiznávala nárok na výplatu zvýšených hrubých měsíčních příplatků za vedení, přičemž na jedné straně zohledňovala použití vyššího multiplikačního koeficientu na jejich plat odpovídajícího platu státních zástupců Národního ředitelství pro boj proti korupci a Ředitelství pro vyšetřování organizovaného zločinu a terorismu, a to prostřednictvím příplatků, a na druhé straně zvýšené odvětvové referenční hodnotě v souladu s ustanoveními článku 1 OG č. 10/2007.
- 25 Poté, co dne 1. ledna 2010 nabyl účinnosti rámcový zákon č. 330/2009, byly platy soudců vypočteny všem soudcům stejně v souladu s ustanoveními tohoto zákona a všechny žaloby podané soudci, kteří nastoupili do funkce dne 1. ledna 2010 nebo později, jimiž se domáhali zvýšení platu uvedeného v předchozím bodě, byly zamítnuty na základě této rovnosti platů.
- 26 Rozhodnutím č. 7/2019 ze dne 11. února 2019, které je pro vnitrostátní soudy závazné, Înalta Curte de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační a soudní dvůr, Rumunsko), který projednával kasační opravný prostředek v zájmu zákona, rozhodl, že v souladu s čl. 1 odst. 2 rámcového zákona č. 330/2009 zvýšení stanovená v čl. 1 odst. 1 OG č. 10/2007 jsou a zůstávají zahrnuta do hrubého měsíčního příplatku za vedení i po nabytí účinnosti uvedeného rámcového zákona (dále jen „rozsudek Nejvyššího kasačního a soudního dvora“).
- 27 V návaznosti na rozsudek Nejvyššího kasačního a soudního dvora Ministerul Justiției (ministerstvo spravedlnosti, Rumunsko) přidělilo soudům finanční prostředky na zpětnou výplatu navýšení platů služebně starším soudcům na základě rozhodnutí vydaných v jejich prospěch od roku 2006 do roku 2009. Toto ministerstvo naproti tomu odmítlo uvolnit finanční prostředky ve prospěch dalších soudců, mezi něž patří dotčení soudci, kteří takových soudních rozhodnutí nedosáhli.

- 28 Právě v tomto kontextu podali dotčení soudci dne 10. března 2020 žalobu k Tribunalulul Bihor (soud prvního stupně v Bihoru, Rumunsko), v níž se domáhali, aby bylo dotčným soudům uloženo zaplatit jim náhradu ve výši rozdílu mezi jejich skutečně pobíraným platem a platem, který by měli pobírat s přihlédnutím k multiplikačnímu koeficientu stanovenému OUG č. 27/2006. Na podporu této žaloby tvrdili, že jsou diskriminováni ve srovnání se služebně staršími soudci, kterým bylo přiznáno zvýšení platu, vzhledem k tomu, že vykonávali stejnou práci během stejného období a pro stejného zaměstnavatele. Dotčené soudy jednak namítly promlčení možnosti podat tuto žalobu na základě čl. 211 písm. c) zákona o sociálním dialogu s tím, že tvrdily, že od vzniku údajné škody uplynuly více než tři roky, a dále uvedly, že v projednávaném případě nedochází k diskriminaci, neboť situace oněch dvou kategorií soudců není srovnatelná.
- 29 Rozsudkem ze dne 18. září 2020 Tribunalulul Bihor (soud prvního stupně v Bihoru) žalobě dotčených soudců vyhověl. Tento soud jednak zamítl námitku promlčení z důvodu, že se uplatní zvláštní tříletá promlčecí lhůta stanovená v čl. 27 odst. 2 OG č. 137/2000, která běží ode dne, kdy došlo k diskriminační události, nebo ode dne, kdy se o ní dotčná osoba mohla dozvědět. Dále měl tento soud za to, že dotčné soudy vytvořily diskriminační situaci ve vztahu k dotčeným soudcům tím, že přistoupily ke zpětné výplatě navýšených částek platu pouze ve prospěch některých soudců. Soudům bylo tudíž uloženo, aby dotčeným soudcům vyplatily stejně navýšené částky platu, jaké byly vyplaceny služebně starším soudcům se zpětnou účinností v prosinci 2019 a lednu 2020.
- 30 Dotčené soudy se proti tomuto rozsudku odvolaly k předkládajícímu soudu, Curtea de Apel Oradea (Odvolací soud ve Velkém Varadínu, Rumunsko). V podstatě uvádějí, že dotčení soudci nemohou tvrdit, že vůči nim došlo k diskriminaci, neboť navýšené částky platu byly služebně starším soudcům vyplaceny na základě pro ně příznivých soudních rozhodnutí poté, co byla vyložena rozsudkem Nejvyššího kasačního a soudního dvora. Dotčení soudci se přitom takových rozhodnutí dovolávat nemohou.
- 31 Dotčení soudci tvrdí, že i když v době, kdy byla soudní rozhodnutí přijata ve prospěch služebně starších soudců od roku 2006 do roku 2009, ještě neměli postavení soudců, nic to nemění na tom, že rozsudek Nejvyššího kasačního a soudního dvora byl vydán po tomto období, takže účinky těchto rozhodnutí byly rozšířeny do budoucna. Tyto účinky se tedy týkají rovněž období, během kterého dotčení soudci vykonávali funkci současně se služebně staršími soudci, a sice v období od roku 2010 do roku 2015.
- 32 Předkládající soud uvádí, že podle vnitrostátních právních předpisů podléhají spory v oblasti pracovního práva týkající se úhrady nedoplatků platu tříleté promlčecí lhůtě upravené čl. 268 písm. c) zákoníku práce, která běží od okamžiku, kdy vzniklo právo podat žalobu, a že souběžně čl. 211 písm. c) zákona o sociálním dialogu stanoví, že žaloby mohou podat ti, jejichž práva byla porušena ve lhůtě tří let ode dne vzniku škody. V této souvislosti se tento soud zabývá otázkou záruky práva na přístup k soudu, pokud by bylo vyhověno námitce promlčení práva podat žalobu.
- 33 Předkládající soud mimoto zdůrazňuje, že dotčené soudy jim tato práva upírají pouze proto, že jsou mladší a byli jmenováni do funkce po žalobách podaných služebně staršími soudci v letech 2006 až 2009, přestože pracovali za stejných podmínek v období od roku 2010 do roku 2015. Klade si tudíž otázku, zda výklad unijního práva, podle kterého zvýšení platu již nemůže být soudně vymáháno, protože právo podat žalobu bylo promlčeno, nezakládá diskriminaci mezi služebně staršími soudci, kterým dotčené soudy tato zvýšení v prosinci 2019 a lednu 2020 přiznaly

a vyplatily, a dále soudci, jako jsou dotčení soudci, kterým tyto soudy nárok na takové zvýšení nepřiznaly a kteří podali odvolání v průběhu roku 2020, ačkoli obě kategorie soudců pracovaly ve stejném období, pro stejného zaměstnavatele a vykonávaly stejnou funkci.

34 Za těchto podmínek se Curtea de Apel Oradea (Odvolací soud ve Velkém Varadínu) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Musí být ustanovení čl. 9 odst. 1 směrnice [2000/78], která zaručují soudní řízení ‚všem osobám, které se cítí poškozeny nedodržováním zásady rovného zacházení‘, jakož i ustanovení obsažená v čl. 47 [prvním pododstavci] [Listiny], která zaručují každému právo ‚na účinnou právní ochranu [a] aby jeho věc byla spravedlivě projednána‘, vykládána v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava uvedená v čl. 211 písm. c) [zákona o sociálním dialogu], která stanoví, že tříletá lhůta pro podání žaloby na náhradu škody začíná běžet ‚od vzniku škody‘, bez ohledu na to, zda žalobci o vzniku škody (a o jejím rozsahu) věděli, či nikoli?
- 2) Musí být ustanovení čl. 2 odstavců 1 a 2, jakož i ustanovení čl. 3 odst. 1 písm. c) *in fine* směrnice [2000/78] vykládána v tom smyslu, že brání takovému vnitrostátnímu právnímu pravidlu, jako je čl. 1 odst. 2 [rámcového zákona č. 330/2009], jak je vykládán [rozsudkem Nejvyššího kasačního a soudního dvora] vzhledem k tomu, že [dotčení soudci] neměli právní možnost požadovat zvýšení příplatku za vedení v době nástupu do soudní funkce po nabytí účinnosti zákona č. 330/2009, což je normativní akt, který výslovně stanoví, že platovými nároky jsou a zůstávají výlučně nároky stanovené v [tomto] zákoně, což má za následek diskriminaci v oblasti odměňování ve vztahu k jejich kolegům, a to také na základě kritéria věku, neboť pouze nejstarší soudci, kteří byli jmenováni před lednem 2010 (kteří dosáhli rozsudků ve svůj prospěch v období od roku 2006 do roku 2009, jejichž výroky byly v roce 2019 vyjasněny [rozsudkem Nejvyššího kasačního a soudního dvora], byly zpětně vyplaceny platové nároky (obdobné nárokům, které byly uplatněny v rámci žaloby, která je předmětem tohoto řízení), a to během měsíců prosinec 2019 a leden 2020, za období 2010 až 2015, přestože v tomto období žalobci rovněž vykonávali funkce soudců, vykonávali stejnou práci, za stejných podmínek a ve stejném orgánu?
- 3) Musí být ustanovení směrnice [2000/78] vykládána v tom smyslu, že brání diskriminaci pouze tehdy, je-li založena na některém z kritérií uvedených v článku 1 této směrnice, anebo naopak tato ustanovení, případně doplněná dalšími ustanoveními unijního práva, obecně brání tomu, aby s jedním zaměstnancem bylo z hlediska odměňování zacházeno rozdílně než s jiným zaměstnancem, pokud vykonává stejnou práci, pro stejného zaměstnavatele, v [průběhu] stejného období a za stejných podmínek?“

K žádosti o projednání věci ve zrychleném řízení

35 Předkládající soud požádal, aby byla tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce projednána ve zrychleném řízení podle článku 105 jednacího řádu Soudního dvora. Na podporu své žádosti tento soud uvedl, že takové řízení je odůvodněno existencí napjaté situace na rumunských soudech vyplývající z velmi značného rozdílu v odměňování mezi soudci.

- 36 Článek 105 odst. 1 jednacího řádu stanoví, že k žádosti předkládajícího soudu, nebo výjimečně i bez návrhu, může předseda Soudního dvora po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta rozhodnout o projednání předběžné otázky ve zrychleném řízení, pokud povaha věci vyžaduje, aby byla projednána bez zbytečného odkladu.
- 37 V tomto ohledu je třeba připomenout, že takové zrychlené řízení představuje procesní nástroj, který má reagovat na mimořádně naléhavé situace. Kromě toho z judikatury Soudního dvora rovněž vyplývá, že zrychlené řízení lze nepoužít, pokud je z důvodu citlivé a složité povahy právních otázek vyvstalých v určité věci takovéto řízení stěží použitelné, zejména pokud se nejeví jako vhodné zkrátit písemnou část řízení před Soudním dvorem [rozsudek ze dne 23. listopadu 2021, IS (Protiprávnost předkládacího usnesení), C-564/19, EU:C:2021:949, bod 54 a citovaná judikatura].
- 38 V projednávané věci předseda Soudního dvora po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta rozhodnutím ze dne 28. června 2021 zamítl žádost o projednání této věci ve zrychleném řízení.
- 39 Ani zájem jednotlivců, jakkoli je důležitý a legitimní, na tom, aby byl co nejdříve určen rozsah práv, která jim přiznává unijní právo, ani hospodářská či společensky citlivá povaha věci v původním řízení totiž nevyžadují nezbytně její projednání bez zbytečného odkladu ve smyslu čl. 105 odst. 1 jednacího řádu.

K přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 40 Rumunská vláda ve svém písemném vyjádření zpochybňuje přípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce. Má za to, že předkládající soud neposkytl skutkové a právní poznatky nezbytné k tomu, aby Soudní dvůr mohl poskytnout užitečnou odpověď pro řešení sporu v původním řízení, a dále že uvedený soud dostatečně nevysvětlil volbu ustanovení unijního práva, o jejichž výklad žádá, ani vztah, který spatřuje mezi těmito ustanoveními a vnitrostátními právními předpisy použitelnými na tento spor.
- 41 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené článkem 267 SFEU je pouze na vnitrostátním soudu, který rozhoduje spor a musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby posoudil s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jeho rozsudku, tak relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru. Jestliže se tedy položené otázky týkají výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (rozsudek ze dne 8. října 2020, Universitatea „Lucian Blaga“ Sibiu a další, C-644/19, EU:C:2020:810, bod 21, jakož i citovaná judikatura).
- 42 Z toho vyplývá, že k otázkám týkajícím se unijního práva se váže domněnka relevance. Soudní dvůr smí rozhodnutí o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem odmítnout pouze tehdy, když je zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také když Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 8. října 2020, Universitatea „Lucian Blaga“ Sibiu a další, C-644/19, EU:C:2020:810, bod 22 a citovaná judikatura).

- 43 Pokud jde v projednávané věci o popis skutkového rámce, informace poskytnuté předkládajícím soudem jsou sice v určitých ohledech neúplné, nic to však nemění na tom, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce obsahuje údaje dostatečné k pochopení jak předběžných otázek, tak jejich dosahu.
- 44 Kromě toho se nezdá zjevné, že ustanovení unijního práva zmíněná v otázkách předkládajícího soudu, která se týkají údajné diskriminace na základě věku v rámci vztahů týkajících se zaměstnání a povolání, nemají žádný vztah ke sporu v původním řízení.
- 45 Z předcházejícího vyplývá, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je přípustná.

K předběžným otázkám

Ke druhé otázce

- 46 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu, kterou je třeba zkoumat na prvním místě, je, zda čl. 2 odstavce 1 a 2 směrnice 2000/78 brání vnitrostátní právní úpravě, která podle výkladu závazné vnitrostátní judikatury vede k tomu, že plat, který pobírají někteří soudci přijatí po datu nabytí účinnosti této právní úpravy, je nižší než plat soudců přijatých před tímto datem.
- 47 Předkládající soud se zejména táže, zda skutečnost, že dotčení soudci, kteří byli přijati po 1. lednu 2010, neměli možnost požádat o zvýšení platu v období od roku 2010 do roku 2015 na základě rozhodnutí vydaných ve prospěch služebně starších soudců v letech 2006 až 2009, a to z důvodu, že v té době nebyli ve funkci, je kvůli jejich věku staví do méně výhodné situace ve smyslu čl. 2 odstavců 1 a 2 směrnice 2000/78 než služebně starší soudce, kteří dosáhli soudní cestou zpětného vyplacení navýšených částek platu za uvedené období.
- 48 V tomto ohledu je zaprvé třeba připomenout, že z článku 3 odst. 1 písm. c) směrnice 2000/78 vyplývá, že se tato směrnice v rámci pravomocí svěřených Evropské unii vztahuje na všechny osoby ve veřejném i soukromém sektoru, včetně veřejných subjektů, pokud jde o podmínky zaměstnání a pracovní podmínky včetně podmínek propouštění a odměňování. Podmínky odměňování státních zaměstnanců, včetně soudců, tak spadají do působnosti směrnice 2000/78 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 7. února 2019, *Escibano Vindel*, C-49/18, EU:C:2019:106, bod 40 a citovaná judikatura).
- 49 Zadruhé je rovněž třeba připomenout, že z čl. 2 odst. 1 směrnice 2000/78 ve spojení s článkem 1 této směrnice vyplývá, že pro účely této směrnice vyžaduje zásada rovného zacházení neexistenci jakékoli přímé nebo nepřímé diskriminace, zejména na základě věku. Z článku 2 odst. 2 písm. b) uvedené směrnice mimoto vyplývá, že pro účely této směrnice se nepřímou diskriminací na základě věku rozumí, když je osoba určitého věku v důsledku zdánlivě neutrálního ustanovení, kritéria nebo zvyklosti v porovnání s jinými osobami znevýhodněna, ledaže takové ustanovení, kritérium nebo praxe jsou objektivně odůvodněny legitimním cílem a prostředky k dosažení uvedeného cíle jsou přiměřené a nezbytné.
- 50 V projednávaném případě je třeba určit, zda z vnitrostátní právní úpravy dotčené v původním řízení vyplývá rozdílné zacházení mezi dotčenými soudci a služebně staršími soudci na základě jejich věku.

- 51 V tomto ohledu je třeba zaprvé uvést, stejně jako to učinilo Irsko ve svém písemném vyjádření, že předkládající soud neupřesnil věk dotčených soudců ani průměrný věk či věkovou strukturu v rumunském soudnictví.
- 52 Jak mimoto uvedla rumunská vláda v písemném vyjádření, z relevantní vnitrostátní právní úpravy nijak nevyplývá, že věk představuje kritérium pro přístup k funkci soudce nebo kritérium při odměňování soudců.
- 53 Z toho vyplývá, že je třeba vyloučit existenci přímé diskriminace na základě věku.
- 54 Zadruhé je nutno konstatovat, že předkládající soud neidentifikoval žádnou konkrétní kategorii soudců, která by byla zvláště znevýhodněna v souvislosti s věkem, ale omezil se na konstatování, že odmítnutí přiznat dotčeným soudcům zvýšení platů za období od roku 2010 do roku 2015 vyplývá jednak z jejich nástupu do služebního poměru po nabytí účinnosti rámcového zákona č. 330/2009 a jednak z toho, že neexistují soudní rozhodnutí v jejich prospěch, která by byla vydaná před nabytím účinnosti tohoto zákona, jež by jim přiznala nárok na zvýšení platu.
- 55 Zaprvé čl. 2 odst. 2 směrnice 2000/78 nelze vykládat v tom smyslu, že brání tomu, aby se nová vnitrostátní právní úprava použila pouze na situace vzniklé po nabytí její účinnosti, jelikož taková okolnost vyplývá pouze z časového účinku použitelnosti nového zákona a nepředstavuje jako taková nepřímou diskriminaci na základě věku.
- 56 Kromě toho je třeba připomenout, že kritérium, podle něhož závisí použití nových pravidel pouze na datu přijetí do zaměstnání jakožto objektivním a neutrálním faktoru, zjevně nezohledňuje věk osob přijatých do zaměstnání (rozsudek ze dne 14. února 2019, Horgan a Keegan, C-154/18, EU:C:2019:113, bod 25 a citovaná judikatura).
- 57 Zadruhé, pokud jde o neexistenci soudních rozhodnutí ve prospěch dotčených soudců, vydaných před nabytím účinnosti nové vnitrostátní právní úpravy, která by jim přiznávala nárok na zvýšení platu, je třeba konstatovat, že takové rozdílné zacházení nevyplývá z věku dotčených soudců, ale z neexistence soudních rozhodnutí vydaných v jejich prospěch.
- 58 Takové kritérium se tedy nikterak nejeví spojené s věkem těchto soudců nebo jakýmkoliv jiným důvodem diskriminace zakázaným směrnicí 2000/78.
- 59 Za těchto podmínek je třeba mít za to, že z informací uvedených v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce nevyplývá ani, že by vnitrostátní právní úprava dotčená v původním řízení obsahovala jakoukoli nepřímou diskriminaci na základě věku.
- 60 Z toho vyplývá, že taková situace, jako je situace dotčená v původním řízení, nespadá do obecného rámce stanoveného v čl. 2 odst. 2 směrnice 2000/78 za účelem boje proti některým formám diskriminace na pracovišti.
- 61 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 2 odstavce 1 a 2 směrnice 2000/78 musí být vykládán v tom smyslu, že se nepoužije na vnitrostátní právní úpravu, která podle výkladu závazné vnitrostátní judikatury vede k tomu, že plat, který pobírají někteří soudci přijatí po datu nabytí účinnosti této právní úpravy, je nižší než plat soudců přijatých před tímto datem, neboť z ní nevyplývá žádná přímá či nepřímá diskriminace na základě věku.

K třetí otázce

- 62 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu, kterou je třeba zkoumat na druhém místě, je, zda směrnice 2000/78, případně doplněná dalšími ustanoveními unijního práva, brání jakékoli diskriminaci na základě jiných důvodů, než jsou důvody výslovně uvedené v článku 1 této směrnice.
- 63 Úvodem je třeba připomenout, že podle článku 1 a čl. 2 odst. 1 a odst. 2 písm. b) směrnice 2000/78 je zakázána nepřímá diskriminace na základě „náboženského vyznání či víry, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace v zaměstnání a povolání“.
- 64 V tomto ohledu z ustálené judikatury vyplývá, že podle čl. 2 odst. 1 uvedené směrnice jsou důvody uvedené v jejím článku 1 uvedeny taxativně (rozsudek ze dne 8. října 2020, Universitatea „Lucian Blaga“ Sibiu a další, C-644/19, EU:C:2020:810, bod 31, jakož i citovaná judikatura).
- 65 Kromě toho je třeba uvést, že směrnice 2000/78 byla přijata na základě článku 13 ES, nyní článku 19 SFEU, který v podstatě stanoví, že Rada Evropské unie může přijmout vhodná opatření k boji proti diskriminaci na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace.
- 66 Soudní dvůr přitom rozhodl, že se toto ustanovení nevztahuje na diskriminaci na základě jiných důvodů, než které výslovně uvádí, takže nemůže představovat právní základ unijních opatření určených k boji proti takové diskriminaci (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 7. července 2011, Agafitei a další, C-310/10, EU:C:2011:467, bod 35, jakož i citovaná judikatura).
- 67 Je tudíž třeba mít za to, že diskriminace na základě jiných důvodů, než jsou důvody výslovně uvedené v článku 1 směrnice 2000/78, nespadá do působnosti uvedené směrnice.
- 68 Tento závěr nemůže zpochybnit okolnost, na niž poukázal, předkládající soud, že směrnice 2000/78 by mohla být v tomto ohledu „doplněna“ jinými unijními ustanoveními, která však nebyla tímto soudem upřesněna. Nelze totiž, než konstatovat, že ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, nikterak nevyplývá, že by rozdílné zacházení tvrzené dotčenými soudci spadalo pod jiné konkrétní ustanovení unijního práva.
- 69 S ohledem na výše uvedené je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že směrnice 2000/78 musí být vykládána v tom smyslu, že brání diskriminaci pouze tehdy, když se tato diskriminace zakládá na některém z důvodů výslovně uvedených v jejím článku 1.

K první otázce

- 70 Podstatou první otázky předkládajícího soudu, kterou je třeba zkoumat jako poslední, je, zda čl. 9 odst. 1 směrnice 2000/78, jakož i čl. 47 první pododstavec Listiny brání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že lhůta pro podání žaloby na náhradu škody z důvodu údajné diskriminace činí tři roky od vzniku škody, bez ohledu na to, zda žalobce o vzniku škody a jejím rozsahu věděl, či nikoli.
- 71 Na úvod je třeba uvést, že vzhledem k odpovědi na druhou otázku, z níž vyplývá, že rozdílné zacházení tvrzené dotčenými soudci nespadá do působnosti směrnice 2000/78, není třeba odpovídat na první otázku s ohledem na ustanovení této směrnice.

- 72 Nicméně vzhledem k tomu, že tato otázka výslovně odkazuje i na ustanovení Listiny, je třeba připomenout, že působnost Listiny je definována v jejím čl. 51 odst. 1, podle něhož jsou její ustanovení určena členskými státy, výhradně pokud uplatňují unijní právo (rozsudek ze dne 26. února 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 17).
- 73 V tomto ohledu Soudní dvůr upřesnil, že pojem „uplatň[ování] [unijního] práv[a]“ ve smyslu článku 51 Listiny vyžaduje existenci určitého stupně souvislosti, která jde nad rámec příbuznosti dotyčných oblastí nebo nepřímého dopadu jedné oblasti na druhou (rozsudek ze dne 6. března 2014, Siragusa, C-206/13, EU:C:2014:126, bod 24 a citovaná judikatura).
- 74 Z toho vyplývá, že základní práva zaručená v unijním právním řádu se uplatní ve všech situacích, které se řídí unijním právem, avšak nikoli mimo tyto situace (rozsudek ze dne 26. února 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 19).
- 75 Pokud tedy ustanovení unijního práva v dané oblasti neupravují určitý aspekt a neukládají členskými státy v souvislosti s danou situací žádnou povinnost, vnitrostátní právní úprava, kterou přijme členský stát ohledně tohoto aspektu, nepatří do působnosti Listiny a předmětnou situaci nelze posuzovat z hlediska jejich ustanovení (rozsudek ze dne 19. listopadu 2019, TSN a AKT, C-609/17 a C-610/17, EU:C:2019:981, bod 53 a citovaná judikatura). V tomto případě tedy Soudní dvůr nemá pravomoc a případně uplatňovaná ustanovení Listiny sama o sobě nemohou tuto pravomoc založit [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. prosince 2021, AB a další (Zrušení amnestie), C-203/20, EU:C:2021:1016, bod 39].
- 76 Jak v projednávané věci rumunská vláda a Komise zdůraznily v písemných vyjádřeních, konstatování nepoužitelnosti směrnice 2000/78 na spor v původním řízení, jak bylo učiněno v bodech 51 až 60 tohoto rozsudku, nasvědčuje tomu, že vnitrostátní právní úpravu dotčenou ve věci v původním řízení nelze považovat za úpravu, jejímž cílem je uplatňování unijního práva ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.
- 77 Navíc je třeba uvést, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce neobsahuje žádnou jinou skutečnost, která by naznačovala existenci určitého stupně souvislosti, ve smyslu judikatury uvedené v bodě 73 tohoto rozsudku, mezi vnitrostátní právní úpravou dotčenou v původním řízení a jakýmkoli jiným aktem unijního práva.
- 78 Z toho vyplývá, že takové rozdílné zacházení, jako je zacházení tvrzené dotčenými soudci, vyplývá, pokud k němu došlo, pouze z vnitrostátního práva, jehož výklad spadá do výlučné pravomoci předkládajícího soudu.
- 79 Soudní dvůr tudíž nemá pravomoc odpovědět na první předběžnou otázku.

K nákladům řízení

- 80 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl takto:

- 1) **Článek 2 odstavce 1 a 2 směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání, musí být vykládán v tom smyslu, že se nepoužije na vnitrostátní právní úpravu, která podle výkladu závazné vnitrostátní judikatury vede k tomu, že plat, který pobírají někteří soudci přijatí po datu nabytí účinnosti této právní úpravy, je nižší než plat soudců přijatých před tímto datem, neboť z ní nevyplývá žádná přímá či nepřímá diskriminace na základě věku.**
- 2) **Směrnice 2000/78 musí být vykládána v tom smyslu, že brání diskriminaci pouze tehdy, když se tato diskriminace zakládá na některém z důvodů výslovně uvedených v jejím článku 1.**

Podpisy